

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ



ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
165



ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՏՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ



ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀՈՒՃԱՐԱՐՄԱՆ
2016

Արքուր Զավառյան

ՀՀ կենտրոնական բանկի
նախագահ



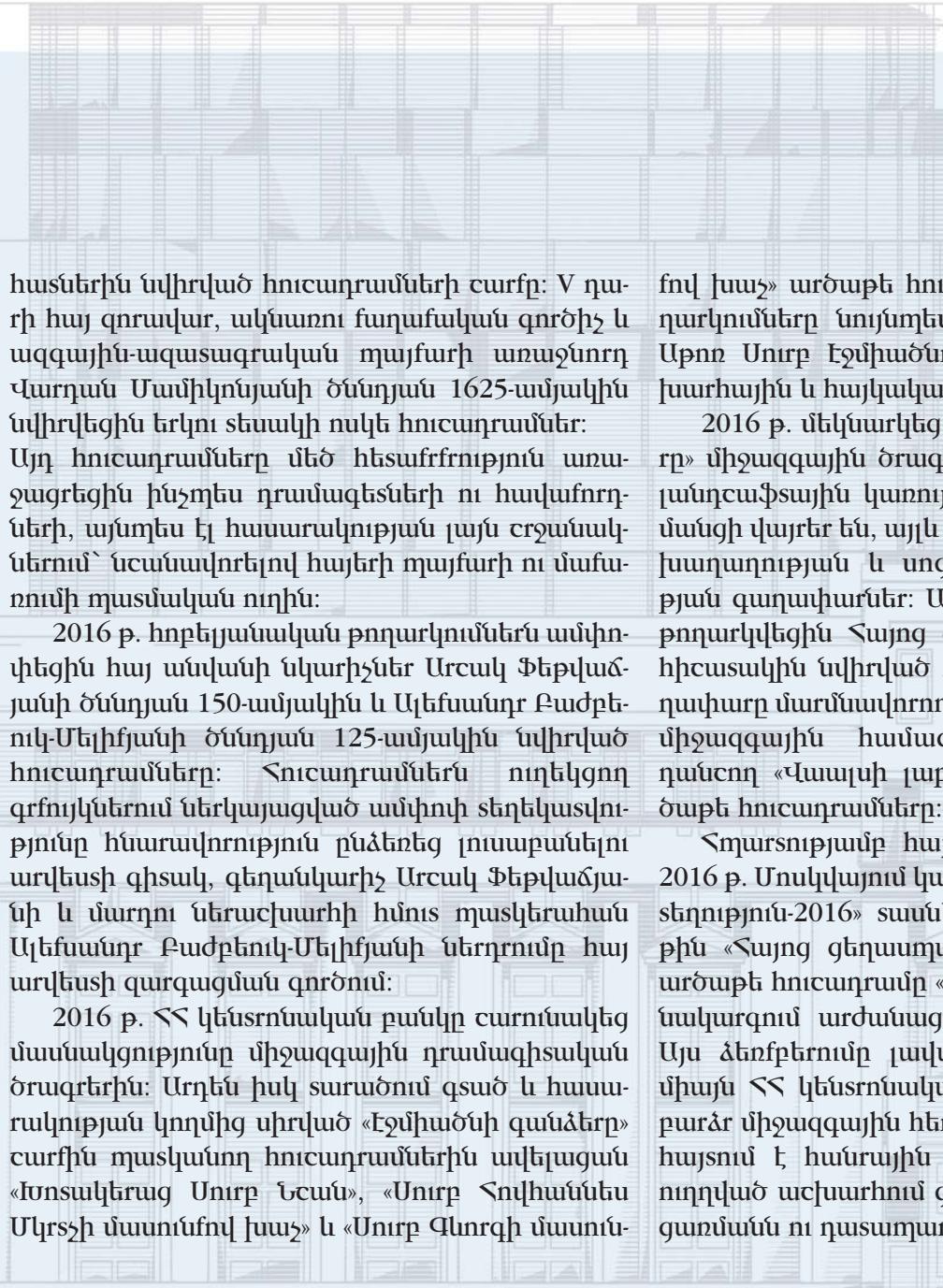
Հարգելի ընթերցող

«Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամներ 2016» հանդեսը ներկայացնում է 2016 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից թողարկված հուշադրամները, որոնք նվիրված են ինչպես հայ նւանավոր գործիչների հոբելյանական տարեդարձերին, այսպես էլ ազգային ու համաշխարհային կարևոր իրադարձություններին:

2016 թ. նշանավորվեց Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության ստեղծման 25-ամյա հոբելյա-

նով: 1991 թ. սեպտեմբերի 21-ին հոչակած անկախությունը համազգային ձեռքբերում է, ամենամեծ հաղթանակը՝ հայության համար: Ի նշանավորումն այս դասմական իրադարձության՝ ՀՀ կենտրոնական բանկը 2016 թ. թողարկեց «Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյա» արծաթե հուշադրամը, որի գեղեցիկ ձևավորումն արժանացավ հասրակության հավանությանը:

Տարին առանձնահատուկ էր նաև մի շարժ հայ գործիչների հոբելյաններով: Հոբելյանական թողարկումները համարեցին հայ անվանի ան-



հասներին նվիրված հուշադրամների շարքը: V դարի հայ զորավար, ակնառու բաղաբական գործիչ և ազգային-ազատագրական դայխարի առաջնորդ Վարդան Մամիկոնյանի ծննդյան 1625-ամյակին նվիրվեցին երկու տեսակի ոսկե հուշադրամներ: Այդ հուշադրամները մեծ հետաքրքրություն առաջացրեցին ինչպես դրամագետների ու հավաքորդների, այնպես էլ հասարակության լայն շրջանակներում՝ նշանավորելով հայերի դայխարի ու մայքումի դասմական ուղին:

2016 թ. հորեայանական բողարկումներն ամփոփեցին հայ անվանի նկարիչներ Արշակ Ֆերվաճյանի ծննդյան 150-ամյակին և Ալեքսանդր Բաժրենուկ-Մելիքյանի ծննդյան 125-ամյակին նվիրված հուշադրամները: Հուշադրամներն ուղեկցող գրենյակներում ներկայացված ամփոփ տեղեկատվությունը հնարավորություն ընձեռեց լուսաբանելու արվեստի գիտակ, գեղանկարիչ Արշակ Ֆերվաճյանի և մարդու ներաշխատի հմուտ դասլեւահան Ալեքսանդր Բաժրենուկ-Մելիքյանի ներդրումը հայ արվեստի գարգացման գործում:

2016 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկը շարունակեց մասնակցությունը միջազգային դրամագիտական ծրագրերին: Արդեն իսկ տարածում գտած և հասարակության կողմից սիրված «Էջմիածնի գանձեր» շարքին դասկանող հուշադրամներին ավելացան «Խոտակերաց Սուրբ Նուան», «Սուրբ Հովհաննես Մկրտչի մասունքով խաչ» և «Սուրբ Գևորգի մասուն-

քով խաչ» արծաթե հուշադրամները: Այս երեք քողարկումները նույնպես ներկայացնում են Մայր Արքո Սուրբ Էջմիածնում դահղանվող համաշխարհային և հայկական ժրիստոնեական գանձերը:

2016 թ. մեկնարկեց «Աշխարհի լաբիրինքոսներ» միջազգային ծրագրը, ընդգրկելով այսուհի լանդշաֆտային կառույցներ, որոնք ոչ միայն ժամանցի վայրեր են, այլև կրում են համաշխարհային խաղաղության և սոցիալական ներդաշնակության գաղափարներ: Այդ ծրագրի շրջանակներում թողարկվեցին Հայոց գեղաստանության գոհերի հիւետական նվիրված ու հայերի վերածննդի գաղափարը մարմառավորող «Քուստոնի լաբիրինքոսը» և միջազգային համագործակցությունը խորհրդանուող «Վապսի լաբիրինքոսը» ինստահմ արծաթե հուշադրամները:

Դրանքությամբ հայտնում եմ այն փաստը, որ 2016 թ. Մուկվայում կայացած «Դրամների համաստեղություն-2016» տասներորդ միջազգային մրցություն «Հայոց գեղաստանության 100-րդ տարեկից» արծաթե հուշադրամը «Տարվա հուշադրամ» անվանակարգում արժանացել է առաջին մրցանակի: Այս ձեռքբերումը լավագույնս արտացոլում է ոչ միայն ՀՀ կենտրոնական բանկի թողարկումների բարձր միջազգային հեղինակությունը, այլև արտահայտում է հանրային որուակի վերաբերմունքը՝ ուղղված աշխարհում գեղաստանությունների բացառության ու դասարարությանը:

Սուրեն Սիմոնյան

ՀՀ կենսռոնական բանկի
հոգածաշատարանների հետ և քողարկել
հուշադրամների 11 անվանատեսակ:



ՀՈՒՇԱԴՐԱՄՆԵՐ 2016

2016 թ. ՀՀ կենսռոնական բանկը համագործակցել է մի շարֆ դրամահատարանների հետ և քողարկել հուշադրամների 11 անվանատեսակ:

Լիտվայի դրամահատարանի հետ համագործակցության արդյունում քողարկվեց երկու տեսակի հուշադրամ՝ նվիրված Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյա հորեխանական տարեդարձին: Տամուլագրության կիրառումը քոյլ սկեց ճշությամբ վերարադրել Հայաստանի դեմքան դրոշի գույների երանգները: Նոյն տեխնիկական չափանիշներով

հատված այս երկու տեսակի հուշադրամները համարակալված են և միմյանցից տարբերվում են անգիտելիքն կամ ոռուելիքն գրառումների առկայությամբ:

2016 թ. «Հայոց տեսականություն» թեմատիկ շարֆի «Հայ զորավարներ» ենթարեմայի հուշադրամները համարվեցին Վարդան Մամիկոնյանի 1625-ամյա հորեխանին նվիրված երկու ոսկե հուշադրամներով: Հուշադրամներից մեկը՝ 4,3 գ քաշով և ոսկու 900^o հարգով, տարվա քողարկումներից ամենափոքրն է՝ 18,0 մմ տրամագծով: Այն հատվել է Լիտվայի դրամա-

հաւաքանում: Մյուս հուշադրամը հատվել է Լեհաստանի դրամահատարանում 100 գ քառով, ոսկով 999,9^o հարգով և մյուս բողարկումներից նույնողես տարելիում է իր տրամագծով՝ 50,0 մմ, դարնալով տարվա ամենամեծ հուշադրամը: Այս հուշադրամը հատվել է բարդ տեխնոլոգիայով. դիմերեսին, որն ունի «դրոֆ» որակ, առանձնանում է Վարդան Մամիկոնյանի ռելիեֆային դասկեր՝ կատարված երկու եղանակով՝ բարձր ռելիեֆային փորագրությամբ և փայլատմամբ: Հուշադրամի դարձերեսին դասկերված է «Ավարայի ճակատամարտ» միջնադարյան մասրանկարից մի դրվագ, որի կատարման համար առաջին անգամ ոսկով վրա կիրառվել է ոլորտամանուշակագույն տպագրության (UV Printing) եղանակը:

«Անվանի անհատներ» թեմատիկ շարքի «Կերպարվես» ենթաբեման համարվեց «Արեակ Ֆերվաճյան-150» և «Ալեքսանդր Բաժրենոկ-Մելիքյան-125» հուշադրամներով, որոնք ներկայացված են դասկերազարդ տեղեկատվական գրեթելով: Հուշադրամները հատվել են «լավագված» որակով, իսկ դիմերեսին և դարձերեսին տամուղագրության եղանակով դասկերված են նկարիչների կտավներից դրվագներ:

2016 թ. նույնականությամբ «Աշխարհի լաբիրինտոսներ» միջազգային դրամագիտական ծրագրի մեջ ներկով, որին ՀՀ կենտրոնական բանկը մասնակցեց՝ համագործակցելով Լիսվայի դրամահատարանի հետ: Թողարկվեցին «Քոստնի լաբիրինտոսը» և «Վալայի լաբիրինտոսը» արձարեն հուշադրամները, որոնցից յուրաքանչյուրն իր ձևով լամպաֆասային լաբիրինտոսների կրկնադասկերն են: «Քոստնի լաբիրինտոսը» հուշադրամը հավելքագույն է Հայոց

ցեղաստանության զրիերի հիւատակը և իր ձևով կլոր է, իսկ «Վալայի լաբիրինտոսը» հուշադրամը նվիրված է երեք երկների սահմանակետում գտնվող լաբիրինտոսին, ոնի եռածայր ձևավորում: Հուշադրամները ուսագրավ են ինչպես իրենց դիզայնով, այնողև էլ՝ տեխնիկական լուծումներով: Հուշադրամների դիմերեսին լաբիրինտոսների համայնադասկերներն են, իսկ ներքին եղագծով առանձնանում են ՀՀ զինանշանը ու հուշադրամների անվանական արժեքը: Դարձերեսին ճշությամբ վերասարդված են լաբիրինտոսների արահետները, որոնցով ոսկեզօծ գնդիկ է գլուրվում:

Շարունակելով համագործակցությունը Գերմանիայի «Մայեր» դրամահատարանի հետ՝ 2016 թ. «Էջմիածնի գանձեր» շարքը համարվեց «Խոտակերաց Սուրբ Նույն», «Սուրբ Հովհաննես Սկիրժի մասունով խաչ» և «Սուրբ Գևորգի մասունով խաչ» ոսկեզօծ հուշադրամներով, որոնց էսիզների մեջ մասն հարցում աջակցություն է գուցաբերել Մայր Արքո Սր Էջմիածինը: Հուշադրամների դիմերեսը նույնական է շարքի նախորդ երեք բողարկումների հետ, իսկ դարձերեսներին դրվագված դասկերները ռելիեֆային են և տամուղագրության եղանակով գոնսավորված:

2016 թ. առանձնահատուկ էր «Մամների համաստեղություն-2016» միջազգային դրամագիտական մրցություն գրանցված նույնական ձեռքբերումով: Ի դաշիվ բոլորին, «Տարվա հուշադրամ» անվանակարգում «Հայոց ցեղաստանության 100-րդ տարեկից» արձարեն հուշադրամին ընդունվել է առաջին մրցանակ: Այս մրցանակը, անընդունակ առաջայում է աղագայում նման ոճրագործությունը բացառելու ջանելը:



Վարդան Մամիկոնյանի ծննդյան 1625-ամյակ

Թեմա՝ Հայոց ղետականություն
(*haj qnruqvarներ*)

Դիմելու՝ խաչ, քոր և զարդանախտ:

Դարձելու՝ դրվագ Գ. Խանջյանի «Վարդանանք» գոբելենից:
Ֆնին Մամիկոնյանների տնհմի զինանշանն է՝ արծվի ժեսունք:

Էսիզների հեղինակ՝ Էդուարդ Կուրդինյան:

Հատվել է Լիսվայի դրամահատարանում:



ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆԸ (388/391-451 թթ.)
Հայոց սղարադիտ է, Սասանյան Պարսկաստանի դեմ ազատագրական շարժման առաջնորդ:

Վարդան Մամիկոնյանը վերականգնել է հայ նախարարությունների և հոգևորականության իրավունք:

Անվանական արժեքը	5000 դրամ
Մետաղը և հարգը	ոսկի 900 ^o
Քաշը	4,3 գ
Տրամագիծը	18,0 մմ
Որակը	լավացված
Դրամառությունը	առամնավոր
Քանակը	5000 համ
Շրջանառության մեջ է դրվել	25.01.2016 թ.:

Անվանական արժեքը՝ 5000 դրամ, մետաղը՝ ոսկի 900^o, քաշը՝ 4,3 գ, տրամագիծը՝ 18,0 մմ, որակը՝ լավացված, դրամառությունը՝ առամնավոր, քանակը՝ 5000 համ, շրջանառության մեջ է դրվել՝ 25.01.2016 թ.:

Վարդան Մամիկոնյանը դասվել է «Հայրենիքի սուրբ նահատակների» շարքի:

Վարդան Մամիկոնյանի կերպարն արտացոլվել է գեղարվեստական գրականության, բանդակագործության, գեղանկարչության, երաժեւության մեջ, քանդակագործության և այլ արվեստում։ Երան նվիրված բազմաթիվ եկեղեցներ ու վանքեր են կառուցվել Հայաստանում և ափյունքում։

Հայաստանի Առաջին Հանրապետությունը Վարդան Մամիկոնյանի հիւածակին 1920 թ. սահմանել է «Սուրբ Վարդան գորավար» տաճարանը, Հայաստանի Երրորդ Հանրապետությունը 2002 թ.՝ «Վարդան Մամիկոնյան» տաճարանը։



Վարդան Մամիկոնյան

Թեմա՝ Հայոց ղետականություն

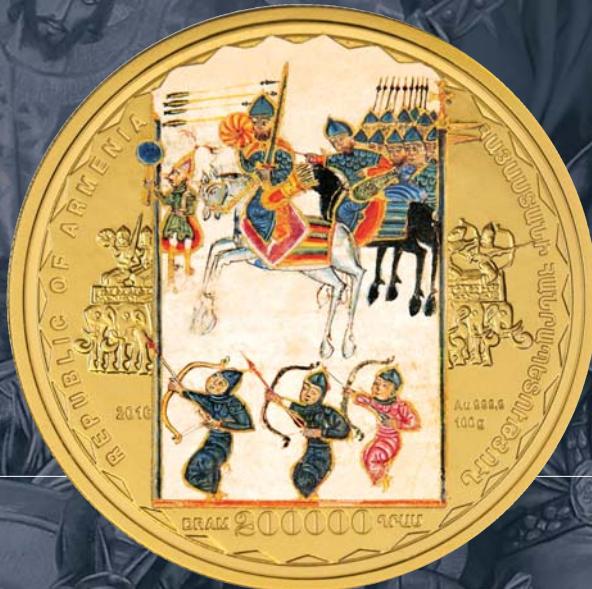
(*hawj qnrtiavurներ*)

Դիմերես՝ դրվագ «Ավարայրի ճակատամարտը» մանրանկարից:

Դարձերես՝ դրվագ Գ. Խանջյանի «Վարդանանք» գոբելենից:

Էսիզների հեղինակ՝ Արամ Ուռույշյան:

Հասվել է Լեհաստանի դրամահարանում:



Ամվաճական արժեքը

200 000 դրամ

Մետաղը և հարզը

ոսկի 999,9⁰

Քաշը

100 գ

Տրամագիծը

50,0 մմ

Որակը

դրույֆ

Դրամաշուրբը

ընդհատվող
առամճակոր,
համարակալված

Քանակը

100 համ

Ծրանառության մեջ է դրվել 26.09.2016 թ.:



Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ (1991-2016 թթ.)

Թեմա՝ Հայոց պետականություն
(պետականության պատմություն)

Դիմելու՝ ՀՀ զինանշանը և Արարած լեռան գրաֆիկական դասկերը:

Դարձելու՝ Գեղարդավանքի խաչքարը և «25 ՏԱՐԻ ՏԱՐԱԾՈՒՅԹ»
մակագրությունը՝ ՀՀ դրոշի գունային ֆոնին:

Էսիզների հեղինակ՝ Լուսինե Լալայան:
Հատվել է Լիսվայի դրամահատարանում:



1991 թ. սեպտեմբերի 21-ից Հայաստանի լամանության մեջ սկսվել է Երրորդ Հանրապետության երջանքը: Սահմանվել են դեսականության խորհրդանիւթեր՝ Հայաստանի Հանրապետության դրույթը, գինանուանը և օրիներգը: 1993 թ. նոյեմբերի 22-ին երջանառության մեջ է դրվել Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը՝ դրամը: Հիմնվել են դեսական դարձներ, կոչումներ, շքանշաններ և մելալներ:

Անկախ ժողովրդավարական դեսության կազմակրոնամի նողաստել է Հայաստանյաց Առաջնական Եկեղեցու, ազգային ինժինարիկացության և ավանդույթների դահլանանան ու ամրադիմանը: Անկախության ժամանակաշրջանի կարևորագույն նվա-

Անվանական արժեքը	5000 դրամ
Մետաղը և հարզը	արծաթ 925 ^o
Քաշը	168,1 գ
Տրամագիծը	63,0 մմ
Որակը	դրույֆ
Դրամաշուրբը	հարք, համարակալված
Քանակը	300 հաս
Երջանառության մեջ է դրվել 25.01.2016 թ.:	

Ճումներից է ազգային բանակի՝ որդես հայոց դեսականության դաշտանի կայացումը:

Այսօր Հայաստանը Միացյալ ազգերի կազմակերպության, Անկախ դեսությունների համագործակցության, Եվրոխորհրդի, Առևտի համաշխարհային կազմակերպության, Եվրասիական միության և 40-ից ավելի այլ միջազգային կազմակերպությունների անդամ է:





Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ (1991-2016 թթ.)

ԹԵԱՄԱ՝ ՀԱՅԵՑ ԹԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ (պետականության պատմություն)

Դիմումը կատարվել է Արքայի կողմէն՝ պահանջման մասին:

**Դարձիրե՞ւ՝ Գեղարդավանի խաչքարը և «25 ՏԱՐԻ ԼԵՏ»
մակարությունը՝ ՀՀ դրու գունային ֆոնին:**

Էսիզների հեղինակ՝ Լուսինե Լալայան:

Հասկել է Լիսվայի դրամահաւաքանում:



Անվանական արժեքը

5000 դրամ

Մետաղը և հարզը

արծար 925^o

Քաշը

168,1 գ

Տրամագիծը

63,0 մմ

Որակը

դրույֆ

Գրամառությունը

ընդիավոր
առամճակնոր,
համարակալված

Քանակը

100 հաս

Շրջանառության մեջ է դրվել 15.09.2016 թ.:

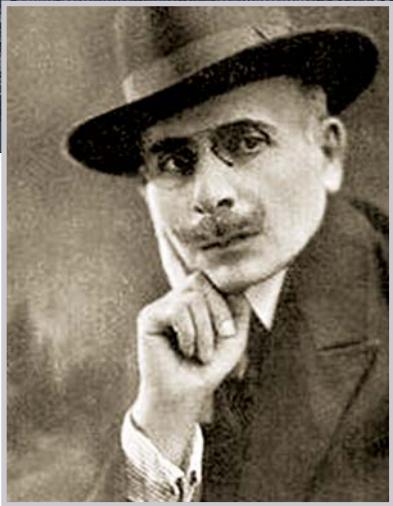


Արշակ Ֆեվաճյանի ծննդյան 150-ամյակ

Թեմա՝ Անվանի անհատներ
(կերպարվես)

Դիմերես՝ դրվագ Արշակ Ֆեվաճյանի «Էրզրումի հայուհին» կտավից:
Դարձերես՝ Արշակ Ֆեվաճյանի դիմանկարը՝ թղթադրամի ֆոնի վրա,
դրվագ «Անի. Միջնաբերդի եկեղեցին» կտավից:

Էսիզների հեղինակ՝ Էդուարդ Կուրինյան:
Հատվել է Լիսվայի դրամահատարանում:



ԱՐԾՎԿ ՖԵԹՎԱՃՅԱՆ (1866-1947 թթ.) հայ նկարիչ է, արվեստագետ:

Ավարտել է Կ. Պոլսի գեղարվեսի վարժարանը (1887 թ.), սովորել Հռոմի Սան Լուկա գեղարվեսի ակադեմիայում (1887-1891 թթ.):

Հայաստանի Առաջին Հանրապետության (1918-1920 թթ.) կառավարության հանձնարարությամբ Ֆեթվաճյանը ձեռնամուխ է եղել հայկական նամականիշերի ու բրադրամների ձևավորմանը: Անդամակցել է Պետքրություն Ռուս ջրանկարչների կայսերական միության՝ դառնալով նրա առաջին

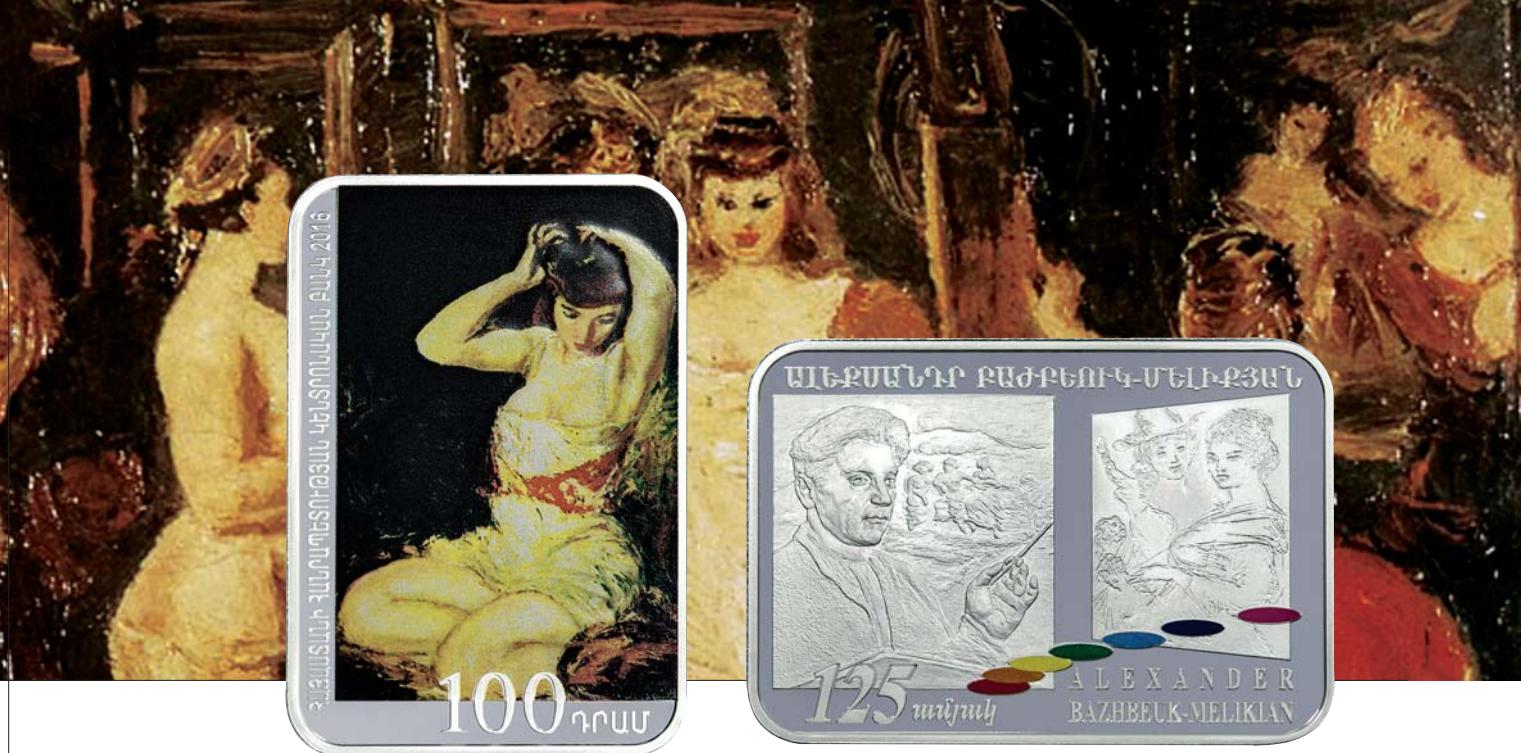


Անվանական արժեքը	100 դրամ
Մետաղ և հարզ	արծար 925°
Քաշը	28,28 գ
Չափը	28,0 x 40,0 մմ
Որակը	լավացված
Գրամատուրիք	հարք
Քանակը	500 huss
Ընդունության մեջ է դրվել	25.01.2016 թ.:

այլազգի անդամը, և Փարիզում Զրանկարիչների միջազգային ընկերությանը: 1920 թ. Ֆեթվաճյանի նկարները ցուցադրվել են Լուվրի դեկորատիվ արվեստների բաժնի սրահում և առաջարել հայ ու օսար բննադասների հիմացմունքը: 1921 թ. Լոնդոնի Վիկտորիայի և Ալբերտի բանգարանում բացվել է Ֆեթվաճյանի նկարների ցուցահանդեսը, որը սկսել է շուրջ 3 ամիս և լս արժանվույն գնահատվել անգլիական թիրթերի կողմից: 1922 թ. նմանատիր ցուցահանդես է բացվել Բրիտանական ճարտարադեսների բազավրական ինսիտուտում:

Ֆեթվաճյանը նկարել է Անի բաղադրի ու հարևան շջանների հայկական կոթողները, ստեղծել Հայաստանի շուրջ 20 գավառների ազգային տարազով հայուհների դիմանկարներ:

Նկարչի ստեղծագործությունների մեծ մասը, իր կտակի համաձայն, հանձնվել է Հայաստանի ազգային դասկերարակին: Որու նկարներ դահվում են ԱՄՆ-ի ու այլ երկրների մասնավոր հավաքածուներում:

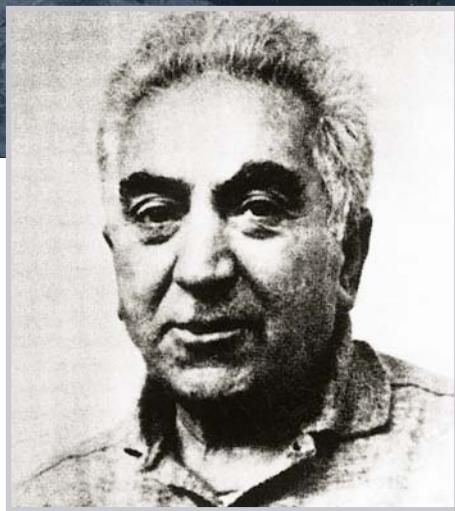


Ալեքսանդր Բաժբեուկ-Մելիքյանի ծննդյան 125-ամյակ

Թեմա՝ Անվանի անհատներ
(կերպարվես)

Դիմում՝ Ալեքսանդր Բաժբեուկ-Մելիքյանի «Լիդան բարձրացրած ձեռփերով» կտավը:
Դիմում՝ Ալեքսանդր Բաժբեուկ-Մելիքյանի «Ինֆնանկար» և «Կանայք» կտավները:

Էսիզների հեղինակ՝ Լուսինե Լալայան:
Հատվել է կտվայի դրամահատարանոմ:



ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԲԱԺԲԵՈՒԿ-ՄԵԼԻՔՅԱՆԸ
(1891-1966 թթ.) հայ նկարիչ է, վխՍՀ ժողովրդական
նկարիչ:

Ծնվել է Թիֆլիս (Թբիլիսի, Վրաստան) քաղաքում:
Սովորել է Թիֆլիսի գեղանկարչության և ֆանդակա-
գործության դպրոցում, այնուհետև Պետերբուրգի գե-
ղարվեսի ակադեմիայում: 1929-1938 թթ. դասա-
վանդել է Թբիլիսիի գեղարվեսի ակադեմիայում:

Անվանական արժեքը	100 դրամ
Մետաղ և հարզը	արծար 925°
Քաշը	28,28 գ
Չափը	28,0 x 40,0 մմ
Որակը	լավացված
Դրամառությունը	հարք
Քանակը	500հաս
Շրջանառության մեջ է դրվել	25.01.2016 թ.:

Նրա վաղ շրջանի գործերին բնորոշ են մուգ գույ-
ների կոլորիչը և նուրբ ձևերը: 1930-1940-ական թթ.
նկարչի երանգաղնակը ասիհճանաբար հարսացել է
լույսով, գույնով: Նրա «Քակ Պեսկիում», «Սի խումբ
կանայք հայելինով», «Մերկ Լիդան» կտավներում իշ-
խում են վարդագույնը, բաց կամաչավունը, դեղինը,
վառ կարմիրը: 1950-1960-ական թթ. Բաժքեուկ-Մե-
լիքյանի նկարների գումերանգը դարձել է նյութական
ու կենսալից («Ճոճ», «Աճղարարուիին»):

Բաժքեուկ-Մելիքյանի ստեղծագործության մեջ
առանձնանում են կանանց դիմանկարները, ինչողև
նաև կանանց դասկերներով կոնդողիցիաները,
որոնք աչքի են ընկնում բնորդի հոգածխարիի անմի-
ջական ընկալունով, անհատական զծերի ժետսա-
դրմանք, հյութեղ երփնազրով: Ուսացրավ են նաև
Բաժքեուկ-Մելիքյանի հայատանյան բնանկարները:

Նկարչի գործերը լրահվում են Վրաստանի կեր-
պարվեսի թանգարանում, Հայաստանի ազգային
դասկերասահում, անհատական հավաքածուներում:



Խոնակերաց Սուրբ Նշան

Թեմա՝ Հայաստանի մշակույթ
(Կրոն)

Դիմելու՝ ՀՀ զինանշանը:

Դարձելու՝ «Խոնակերաց Սուրբ Նշան» մասունքարանը:

Հուշադրամի էսիգների մշակման հարցում աջակցություն է ցուցաբերել Մայր Աթոռ Սրբության Սրբածինը:

Համարվել է Գերմանիայի «Մայեր» դրամահատարանում:

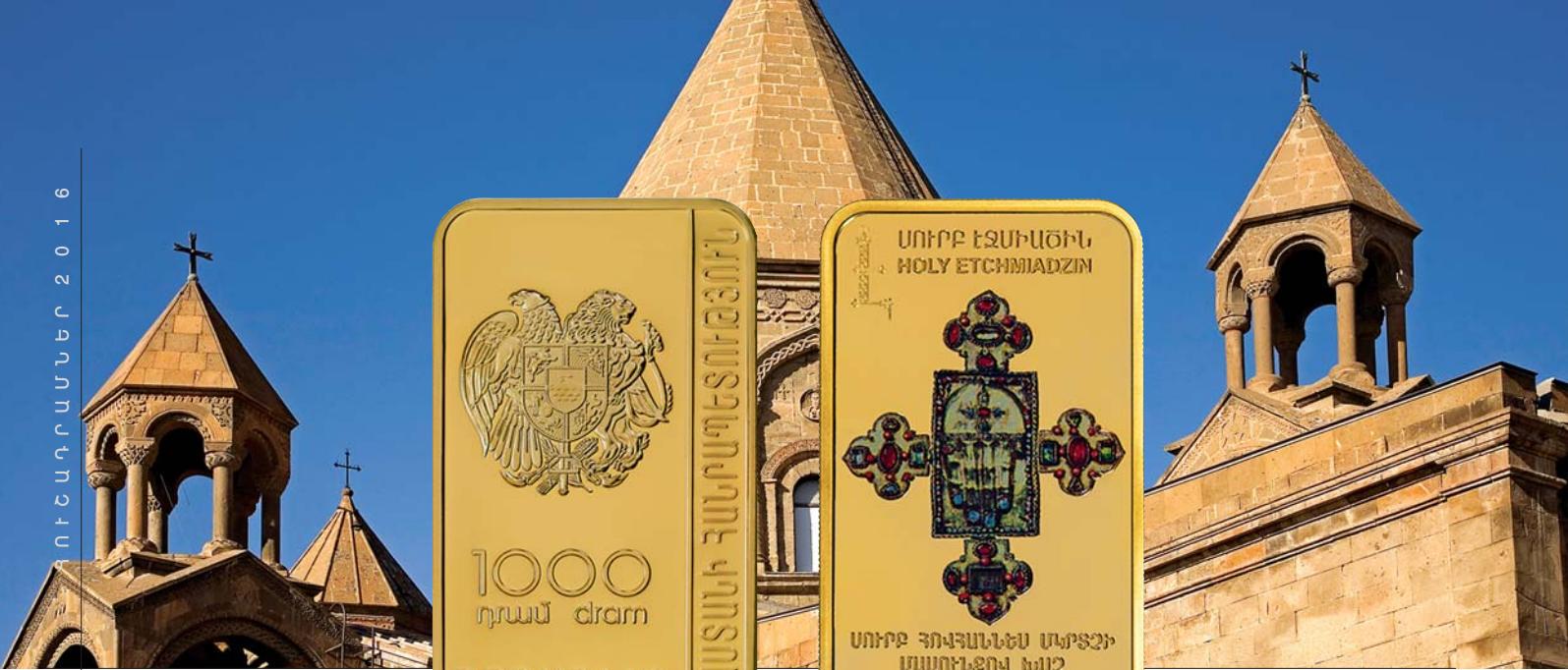


Խոսակերաց վանիք X դարի հայկական ձարտարապետական հուշարձան է Հայաստանի Հանրապետության Վայոց Ճորի մարզի Խաչիկ գյուղի մոտ: Կառուցվել է Սյունիքի հիմնական տնիքի կողմից: Այստեղ են հավաքվել Շօջակայքում աղբոյ խոտածարակ ձգմավորները, որից և առաջացել է վանիքի անոնը:

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղը և հարզը	արծար 925°
Չափը	27,0 x 47,0 մմ
Քաշը	25,0 գ
Որակը	դրուժ
Դրամաշուրբը	առամնավոր
Քանակը	մինչև 2500 հատ
Շրջանառության մեջ է դրվել	01.12.2016 թ.:

1300 թ. Սյունիք իշխան Էաջի Պոռցյանը ղատասել է տալիս եռափեղկ արծարեն մասնատուի, որն ամփոփում է Հիսուս Քրիստոսի Սր Խաչափայի մասունքը: Վանիքի անոնով մասնատուիք կոչվում է Խոտակերաց Սր Նշան: Մասնատուիքի վերևի հատվածում ղատկերված է Հիսուս Քրիստոսը, որի երկու կողմերում ներկայացված են հրետակների վայելչագեղ կերպարները: Մասնատուիքի դրամակների վրա դրսից Սր Գրիգոր Լուսավորչի և Սր Հովհաննես Սկրչի ղատկերներն են, ներսից հրետակների: Գունագաղ բարերով հարդարված խաչը տեղաբաշխ է մասնատուիքի կենտրոնում: Ներքին հատվածում ներկայացված է Էաջի իշխանը, ում հիշատակարանը փորագրված է մասնատուիքի դարձերեսին:

Խոտակերաց Սր Նշանը ոչ միայն հայկական, այլև ընդհանարար միջնադարյան ոսկերչական արվեստի ամենափայլուն օրինակներից է:



Սուրբ Հռվիանես Սկրտչի մասունքների խաչ

Թեմա՝ Հայաստանի մշակույթ
(կրոն)

Դիմելու՝ ՀՀ զինանշանը:

Դաշտի խաչաձև մասունքարան Սրբագույն Սուրբ Հռվիանես Սկրտչի մասունքների խաչ:

Հուշարձանի էսիզների մշակման հարցում աջակցություն է ցուցաբերել Մայր Աթոռ Սրբության պահպանության համար:

Համար է Գերմանիայի «Մայեր» դրամահատարանում:

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղը և հարզը	արծար 925°
Չափը	27,0 x 47,0 մմ
Քաշը	25,0 գ
Որակը	դրույֆ
Դրամաշուրբը	արամնավոր
Քանակը	մինչև 2500 հաս
Ծրանառության մեջ է դրվել	01.12.2016 թ.:



Ար Հովհաննես Սկրտիչը ճգնավորի կյանքով աղբող մարզաններ, ով Հորդանան զետում մկրտել է Հիսուս Քրիստոսին: Նա դասվել է քրիստոնեական եկեղեցու մեծագոյն սրբերի շարքը: Ըստ ավանդության՝ Ար Գրիգոր Լուսավորիչը Կեսարիայից Հայաստան է բերել սրբի մատուցման սրբագրությունը: XIV դ. Ար Հովհաննես Սկրտիչի մասունքն ամփոփվել է Աղանայում (Վիլիկյան Հայաստան) ղատրասված արծաթե խաչաձև մասունքանում: Մասունքանը վերանորոգվել է 1670 թ.: Այն իրենից ներկայացնում է ոսկեզօծ ականակուր խաչ, որի կենտրոնում ուղղանկյունաձև մասնատուին է՝ հարթերեսին դրվագված Ար Հովհաննես Սկրտիչի դաստակի դատկերով:

Ար Հովհաննես Սկրտիչի մասունքով խաչը մետաղի գեղարվեստական յուրօհնեակ մշակման և սրբաւուն խորհրդի ցայտուն վկայություն է:



Սուրբ Գևորգի մասունքների խաչ

Թեմա՝ Հայաստանի մշակույթ
(կրոն)

Դիմերես՝ ՀՀ զինանշանը:

Դարձերես՝ Ար Գևորգի մասունքների խաչ:

Հուշարձանի էսիզների մշակման հարցում աջակցություն է ցուցաբերել Մայր Աթոռ Արքո Ար Էջմիածինը:

Համար է Գերմանիայի «Մայեր» դրամահատարանում:



Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղը և հարզը	արծար 925°
Չափը	27,0 x 47,0 մմ
Քաշը	25,0 գ
Որակը	դրուժ
Դրամաշուրբը	առամնավոր
Քանակը	մինչև 2500 հաս
Շրջանառության մեջ է դրվել	01.12.2016 թ.:

Սր Գևորգի մասին բազմաթիվ առասպելներ և լեգենդներ են հյուսված: Ավանդությունը Սր Գևորգին ներկայացնում է որդես վիշտահաղթ: Նա սովորաբար դասկերվում է ձիու վրա նստած՝ նիզակով վիշտային խոցելիս. սա սբանչելի խորհրդանիս է չարի դեմ քիչունեության դայլարի և հաղթանակի:

Վաճառ լճի Լիմ կղզու վրա գտնվող Սր Գևորգ եկեղեցին կառուցվել է XIV դ. սկզբին: Այնտեղ է դահվել սրբադասված Գևորգ Զորավարի սուրբ մասունքը, որը 1746 թ. ամփոփվել է գունավոր քարերով ազուրված արծաթե խաչմասունքանում: Այն ուսագրավ է իր ինմանահոգությամբ և ոսկեզօծ զարդանախւերի նորությամբ:

Լինելով հայ մշակույթի վառ արտահայտություններից՝ Սր Գևորգի մասունքով խաչն ամբողջացնում է համաշխարհային արծաթազործության հարուստանգությունը:



Բնության լաբիրինտուր

Թեմա՝ Բնություն
(շրջակա միջավայր)

Դիմերես՝ Բնությի «Հայկական ժառանգության այգի» հուշահամալիրը և
ֆալաքի համայնաղակերը:

Դարձերես՝ Բնությի լաբիրինտուրի զծաղակերը՝ հավերժության նշանը կենսոնում, և
լաբիրինտուրի արահետներով զիրվող ոսկեզօծ զնդիկ:

Էսիզների հեղինակ՝ Գիեղյուս Պաուլաուսկիս:
Հայվել է Լիսվայի դրամահատարանում:



2012թվականին ԱՄՆ-ի Մասաչուսետս նահանգի Բոստոն քաղաքում բացվել է «Հայկական ժառանգության այգի» հուշահամալիրը: Շատ առաջնային է այս հուշահամալիրը՝ առաջին առաջնային համակարգության մեջ:

Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակին նվիրված ասմերկուանիս հուշարձանը կիսված է, ինչը հայ ժողովրդի մասնաւության լինելու խորհրդանիւն է: Արձանի բազմանիւս հարբությունները յուրաքանչյուր արդար ծառական է և առաջարկություն է աշխարհով մեկ ցրված

Անվանական արժեքը	5000 դրամ
Մետաղը և հարզը	արծարք 925°
Քաշը	62,2 գ
Տրամագիծը	անհատական
Որակը	դրոֆ
Դրամաշուրբը	հարք
Քանակը	մինչև 2000 համ
Ծրանառության մեջ է դրվել	26.12.2016 թ.:

Ժողովրդի համախմբման գաղափարը: Հուշահամալիրի կենտրոնում ցեղասպանությունից փրկված հայերի կյանքի ուղին խորհրդանուող տրանսաձև լարդինքուն է: Լարդինքունի առանցքն է կազմում հավերժության նշանի վրա ցայտող տարվանը՝ որմես հույսի և վերածննդի մարմնավորում:

Հուշահամալիրը համընդիանուր ճանաչում է սացել ԱՄՆ-ում բնակվող այլ ժողովուրբների կողմից նոյնականացնելով ազգային իմբության ու միասնության խորհությունը:





Վաալսի լաբիրինտոսը

Թեմա՝ Բնություն
(Չրջակա միջավայր)

Դիմերես՝ Վաալսի «Երեք երկրների սահմանակետ» լաբիրինտոսը և
Բելգիայի, Նիդեռլանդների ու Գերմանիայի սահմանայուները:

Դարձերես՝ Վաալսի լաբիրինտոսի զծաղատկեր՝ դիտակետը կենտրոնում, և
լաբիրինտոսի արահետներով գլորվող ոսկեզօծ զնդիկ:

Էսֆիզների հեղինակ՝ Գիեղյուս Պաուլաուսկիս:

Հատվել է Լիսվայի դրամահատարանում:



Սիդելանդսերի Վավլս բաղադրում գտնվում է «Երեք երկրների սահմանակետ» լաբիրինտուր, որն անցման սահման է երեք երկրների՝ Բելգիայի, Նիդելանդների և Գերմանիայի բաղադրյան համար։ Ստեղծվել է 1992 թ. բրիտանացի դիզայներ և ճշգրիտ Արդիան Ֆիւերի կողմից։

17 000 բոխում թիւնից կազմված սահմանանիշը լաբիրինտուր կառուցվածքով եռածայր է, հարուս՝ ճյուղավորված ու դարպարած արահետներով և ջրային արգելքներով, իսկ կենտրոնադիր աւտոավագից բացվում է տրավայի գեղատեսիլ տեսարանը։ «Երեք երկրների սահմանակետ» լաբիրինտուր համարվում է Եվրոպայի դժվարանցանելի լաբիրինտուրներից մեկը։

Անվանական արժեքը

5000 դրամ

Մետաղ և հարզ

արձար 925°

Քաշը

62,2 գ

Տրամագիծը

անհատական

Որակը

դրույֆ

Դրամակուրքը

հարք

Քանակը

մինչև 1500 համ

Ծրանառության մեջ է դրվել 26.12.2016 թ.։

Լաբիրինտուրի կառուցման վայրը բազմանւանակ է։ Փոված լինելով Նիդելանդների ամենաքարձ կետի մերձակայքում՝ Վավլս բաղադրը ըուց 200 տարի գտնվել է տրավայ բնակավայրերի և նույնական կաղերի խաչմերուկում։ Այսեղ կարելի է գտնել ինքնաշխ սահմանայուներ, որոնք դարեր շարունակ հանավորել են հարևան երկրների տիման գոտին։

«Երեք երկրների սահմանակետ» լաբիրինտուրը միջազգային համագործակցության յուրահատուկ խորհրդանիւս է։



Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամները ըստ շարժերի և քողարկման սարերպերի

(1994 - 2016)

ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՒԹՅՈՒՆ

Պետականության դասմություն

Արցախ	(արծաթ, 1994 թ.)
Ազգային ժողովի ժենքը	(արծաթ, 1995 թ.)
Արտաշեայան բազավորություն	(արծաթ, 1995 թ.)
Արշակունյաց բազավորություն	(արծաթ, 1995 թ.)
Բագրատունյաց բազավորություն	(արծաթ, 1995 թ.)
Կիլիկյան բազավորություն	(արծաթ, 1995 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 10-ամյակ (1991-2001)	(արծաթ, 2001 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 15-ամյակ (1991-2006)	(արծաթ, 2006 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 20-ամյակ (1991-2011)	(արծաթ, 2011 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ (1991-2016)	(արծաթ, 2016 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ/ռուս. (արծաթ, 2016 թ.) (1991-2016)	

Հայաստանի զինված ուժեր

Հայաստանի զինված ուժեր	(ոսկի/արծաթ, 2005 թ.)
Հայոց բանակի կազմավորման 15-ամյակ	(ոսկի, 2007 թ.)
Շուշիի ազատագրման 15-ամյակ	(ոսկի, 2007 թ.)
Հայոց բանակի կազմավորման 20-ամյակ	(ոսկի/արծաթ, 2012 թ.)
Շուշիի ազատագրման 20-ամյակ	(ոսկի, 2012 թ.)

Հայ զորավարներ

Marshal Baghramyan-100	(silver, 1997)
Garegin Nzhdeh	(silver, 2001)
Marshal Babajanyan-100	(silver, 2006)
Andranik Ozanyan-150	(silver, 2015)
Վարդան Մամիկոնյան-1625	(ոսկի, 2016 թ.)
Վարդան Մամիկոնյան	(ոսկի, 2016 թ.)

Armenian Currency

Spindle	(silver, 1994)
5 Years of National Currency	(silver, 1998)
15 Years of National Currency	(silver, 2008)
20 Years of National Currency	(silver, 2013)

ARMENIA AND INTERNATIONAL COMMUNITY

UN-50	(silver, 1995)
Armenia-Diaspora Forum	(silver, 1999)
New Millennium	(silver, 2000)
Armenia - a Member of European Council	(silver, 2001)
International Polar Year	(silver, 2006)
200 th Anniversary of Establishment of the Mechitarists Congregation in Vienna	(silver, 2011)
Anniversaries of Signing and Organization of the Treaty on Collective Security	(silver, 2012)
Eurasian Economic Union	(silver, 2015)

ԱՆՎԱՆԻ ԱՆՇԱՏԵՐ

Գրականություն

Պուելին-200	(արծաթ, 1999 թ.)
Վիլյամ Սարգսյան-100	(ոսկի, 2008 թ.)
Խաչատուր Արովյան-200	(ոսկի, 2009 թ.)
Բաֆֆի-175	(ոսկի, 2010 թ.)
Վահան Տերյան-125	(ոսկի, 2010 թ.)
Միսար Մեծարենց-125	(ոսկի, 2011 թ.)
Հովհաննես Շիրազ-100	(ոսկի, 2014 թ.)

Կերպարվես

Արշի Գորկի-100	(ոսկի, 2004 թ.)
Մարտիրոս Սարյան-125	(ոսկի, 2005 թ.)
Հակոբ Գյուղյան-125	(ոսկի, 2006 թ.)
Ժան Գառզու-100	(ոսկի, 2007 թ.)
Վարդգես Սուրենյանց-150	(արծաթ, 2010 թ.)
Թորոս Ռոսլին-800	(ոսկի, 2011 թ.)
Ստեփան Աղաջանյան-150	(արծաթ, 2013 թ.)
Արա Բեքարյան-100	(արծաթ, 2013 թ.)
Էրուարդ Բարեկյան-100	(արծաթ, 2014 թ.)
Փանոս Թերլեմելյան-150	(արծաթ 2015 թ.)
Արշակ Ֆերվածյան-150	(արծաթ, 2016 թ.)
Վլեխանոր Բաժրենոկ-Մելիքյան-125	(արծաթ, 2016 թ.)

Երաժշտություն

Արամ Խաչատրյան-100	(ոսկի/արծաթ, 2002 թ.)
Կոմիտսաս	(ոսկի, 2006 թ.)
Սայաթ-Նովա-300	(ոսկի, 2012 թ.)

Գիտություն

Անանիա Շիրակացի-1400	(արծաթ, 2005 թ.)
Արտեմ Միկոյան-100	(արծաթ, 2005 թ.)
Վիկոն Համբարձումյան-100	(արծաթ, 2008 թ.)
Մովսես Խորենացի-1600	(արծաթ, 2010 թ.)
Լեռ-150	(արծաթ, 2010 թ.)
Հովսեփ Օրբելի-125	(արծաթ, 2012 թ.)
Բենիամին Մարգարյան-100	(արծաթ, 2013 թ.)
Ռուկան Երևանցի-400	(արծաթ, 2014 թ.)

Կինո, բարոն, կրկես

Լեռնիդ Ենգիբարյան-75	(արծաթ, 2010 թ.)
Վահրամ Փափազյան-125	(ոսկի, 2013 թ.)

Մոլոր

Տիգրան Պետրոսյան-70	(արծաթ, 1999 թ.)
---------------------	------------------

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀՈՒԾԱԴՐԱՄՆԵՐ

Սարդարադաս	(արծաթ, 1994 թ.)
Սասունցի Դավիթ	(արծաթ, 1994 թ.)
Գառնի	(արծաթ, 1994 թ.)
Գանձասարի վանի	(արծաթ, 2004 թ.)
Հայկական վաներ և եկեղեցիներ	

Մբ Էջմիածնի Մայր տաճար,
Նորավանի, Գնդեվանի, Սանահինի վանի,
Գուշավանի, Կեչառիսի վանի
(արծաթ, 2012 թ.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԾԱԿՈՒՅԹ

Գիտություն, կրթություն

- Մատենադարանի հիմնադրման 50-ամյակ (արձար, 2007 թ.)
 Միսիքար Գուհ «Գիր Դատաստանի» 825-ամյակ (արձար, 2009 թ.)
 Գլածորի համալսարանի 725-ամյակ (արձար, 2009 թ.)
 Լազարյան Ճեմարանի հիմնադրման 200-ամյակ (արձար, 2015 թ.)

Գրականություն, արվեստ

- Հայոց գրերի գլուխի 1600-ամյակ (ոսկի, 2002 թ.)
 «Մայշան ողբերգության» դրեմի 1000-ամյակ (արձար, 2002 թ.)
 Սահակ Ա Պարպի (արձար, 2005 թ.)
 Վռամծաղրի արքա (արձար, 2005 թ.)
 Հովհաննես Այվազովսկի (արձար, 2006 թ.)
 Օղերայի և բալետի բաւրոնի հիմնադրման 75-ամյակ (արձար, 2008 թ.)
 Զազ (արձար, 2010 թ.)
 Թեոդոր Աբենենսովիչ (արձար, 2010 թ.)
 Սերգեյ Փարաջանով (արձար, 2012 թ.)
 Հայ գրի սղագրության 500-ամյակ (արձար, 2012 թ.)
 Հայկական այրութենի տառերը, 39 տեսակի (ոսկի/արձար, 2013 թ.)

Դիցարանություն

- Աճահիս (ոսկի, 1997 թ.)
 Նոյի վայրէջքը Արարատից (ոսկի, 1999 թ.)
 Հայկ Նահապետ (ոսկի, 2007 թ.)

Կրոն

- Ար Էջմիածին (ոսկի/արձար, 1998 թ.)
 Աճի (ոսկի/արձար, 1998 թ.)
 Հարլամա (արձար, 1998 թ.)
 Աղթամար (ոսկի/արձար, 1999 թ.)
 XX դարի հայոց կարողիկոսներ (ոսկի, 2008 թ.)
 Ար Սարգիս գործակար (ոսկի, 2009 թ.)

Ավետարանի տեսարանները հայ

- մանրանկարչությունում
 Ավետում, Մոգերի Երկրագույքունը,
 Մուսէ Երուսաղեմ, Համբարձում (արձար, 2010 թ.)

Հայաստանի խաչքարեր

- Էջմիածին, Գնիեվանի, Գուշավանի,
 Կեչառիս, Սանահին, Նորավանի (արձար, 2011 թ.)

Էջմիածնի գամձերը

- Ար Գեղարդ (արձար, 2013 թ.)
 Ար Գրիգոր Լուսավորչի Աջը (արձար, 2014 թ.)
 Մրալոյս Մյուսոնի կարսա (արձար, 2014 թ.)
 Խոնակերաց Սուրբ Նուան (արձար, 2016 թ.)
 Սուրբ Հովհաննես Սլերչի մասունքով խաչ (արձար, 2016 թ.)
 Սուրբ Գևորգի մասունքով խաչ (արձար, 2016 թ.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Երկրաւարժի 10-ամյա տարելից (արձար, 1998 թ.)

- Շիգրան Մեծ (ոսկի, 1999 թ.)

- Շիգրան Մեծ (ոսկի, 2003 թ.)

- Պետքանկի 110-ամյակ (արձար, 2003 թ.)

- ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 10-ամյակ (ոսկի, 2008 թ.)

- Աճի-1050 (ոսկի, 2011 թ.)

- Արտաւա-2200 (ոսկի, 2011 թ.)

- Նոյյան տաղան (7,77 / 15,55 / 31,1 գ) (արձար, 2012 թ.)

- Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելից (արձար, 2015 թ.)

- ՀՀ սահմանադրական դատարանի 20-ամյակ (արձար, 2015 թ.)

ԲՆՈՒԹՅՈՒՆ

Բուսական աշխարհ

Ծիրան	(արծաթ, 1994 թ.)
Հայկական խաղող	(արծաթ, 2007 թ.)
Ծաղկների գեղեցկությունը	
Գալանտու Արցյունենակոյի, Լվածաղիկ Զանգեզուրի,	
Արևենի Հայաստանյան,	
Քրիում Արամի	(արծաթ, 2010-2011 թթ.)
Նուռ	(ոսկի, 2011 թ.)

Կենդանական աշխարհ

Կովկասյան ջրասամույր	(արծաթ, 1997 թ.)
Հայկական որոր	(արծաթ, 1998 թ.)
Կովկասի կենդանական աշխարհ	
Լայնականց ոզնի	
Անդրկովկասյան գործ արջ	
Կովկասյան անտառակառու	
Միջերկրածովային կրիա	
Առաջավորասիական ընճառյուծ	
Լայնամիք բաղ	
Խչխան	
Հայկական իծ	
Բեզուարյան այծ	
Հայկական մոլիցն	
Անդրկովկասյան տակիրյան կորագլուխ	
Կովկասյան բավոնն բվիկ	(արծաթ, 2006-2008 թթ.)

Շրջակա միջավայր

Աշխարհի ամենահին ծառերը	
Սլսորածենի սոսի, Հարյուր ձիերի տագանակենի	
Հետօսակի կաղնի, Գեներալ Շեմանի ծառը (արծաթ, 2014 թ.)	
Աշխարհի լարիրինքուները	
Բոստոնի լարիրինքուը	(արծաթ, 2016 թ.)
Վաալսի լարիրինքուը	(արծաթ, 2016 թ.)

Սղոց

Ծախմափի 32-րդ օլիմպիադա (28,28 / 31.1 զ) (արծաթ, 1996 թ.)	
Ծախմափի 32-րդ օլիմպիադա (ողինձ-նիկել, 1996 թ.)	
XVIII ձմեռային օլիմպիական խաղեր (արծաթ, 1998 թ.)	
1998 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն (արծաթ, 1998 թ.)	
Առաջին համահայկական խաղեր (արծաթ, 1999 թ.)	
2006 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն (արծաթ, 2004 թ.)	
Ծախմափի 37-րդ օլիմպիադա (ոսկի, 2006 թ.)	
Ֆուտբոլի արքաներ	
Պելե, Էյսերին, Ալ Յաչին,	
Ֆրանց Բեկենբաուեր,	
Զրիգմին Բոնեկ	(արծաթ, 2008-2009 թթ.)
Մարիո Կենմեկս, Յոհան Կրոյդ,	
Միշել Պլատինի (արծաթ, 2010-2011 թթ.)	
Մենամարտի արվեստը	
Ջուլյո, Ուուու, Կարասե, Կոխս (արծաթ, 2011-2012 թթ.)	
2014 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն (արծաթ, 2014 թ.)	

Այլ թեմաներ

Կենդանակերպի նշանները	
Խոյ, Յուլ, Երկվորյակներ, Խեցգետին, Աղյուծ,	
Կոյս, Կտեռ, Կարիճ, Աղեղնավոր, Այծեղջուր,	
Զրհու, Զկներ (արծաթ, 2007-2008 թթ.)	
	(ոսկի, 2008-2009 թթ.)

2017 թվականի Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամների բողարկման ծրագիր

Հովհաննես Այվազովսկի-200

Անվանական արժեքը	10 000 դրամ
Մետաղը և հարզը	ոսկի 900 ^o
Քաշը	8,6 գ
Տրամագիծը	22,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրբ	առամնավոր
Քանակը	1000 hws

Ալեքսանդր Մանթաչյան-175

Անվանական արժեքը	10 000 դրամ
Մետաղը և հարզը	ոսկի 900 ^o
Քաշը	8,6 գ
Տրամագիծը	22,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրբ	առամնավոր
Քանակը	1000 hws

Հայոց բանակի կազմավորման 25-ամյակ

Անվանական արժեքը	10 000 դրամ
Մետաղը և հարզը	ոսկի 900 ^o
Քաշը	8,6 գ
Տրամագիծը	22,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրբ	առամնավոր
Քանակը	500 hws

Ծուշի ազատագրման 25-ամյակ

Անվանական արժեքը	10 000 դրամ
Մետաղը և հարզը	ոսկի 900 ^o
Քաշը	8,6 գ
Տրամագիծը	22,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրբ	առամնավոր
Քանակը	500 hws

Հայոց բանակի կազմավորման 25-ամյակ

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղը և հարզը	արծաք 925 ^o
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրբ	առամնավոր
Քանակը	500 hws

Համբ Բեկնազարյան-125

Անվանական արժեքը	100 դրամ
Մետաղը և հարզը	արծաք 925 ^o
Քաշը	28,28 գ
Զափը	28,0 x 40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրբ	հարք
Քանակը	500 hws

Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության հիմնադրման 300-ամյակ

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղը և հարզը	արծար 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրբը	առամնավոր
Քանակը	500 hws

Հայաստան-ԱՄՀ / ՀԲ անդամակցության հոբելյան

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղը և հարզը	արծար 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրբը	առամնավոր
Քանակը	300 hws

Քարելինայի լարիրինոսը

Անվանական արժեքը	5000 դրամ
Մետաղը և հարզը	արծար 925°
Քաշը	62,2 գ
Տրամագիծը	անհատական
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրբը	հարք
Քանակը	մինչև 1500 hws

ՀԱՊ-25 և ՀԱՊԿ-15

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղը և հարզը	արծար 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրբը	առամնավոր
Քանակը	200 hws

Նոյյան տաղան

Անվանական արժեքը	100 / 10 000 / 25 000 / 50 000 դրամ
Մետաղը և հարզը	ոսկի 999,9°
Քաշը	1,0 / 7,78 / 15,55 / 31,1 գ
Տրամագիծը	13,9 / 20,0 / 25,2 / 30,2 մմ
Որակը	դրուֆ, հսմարակալված
Դրամաշուրբը	առամնավոր
Քանակը	3000 / 1000 / 800 / 500 hws

Մազոնեի լարիրինոսը

Անվանական արժեքը	5000 դրամ
Մետաղը և հարզը	արծար 925°
Քաշը	62,2 գ
Տրամագիծը	անհատական
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրբը	հարք
Քանակը	մինչև 1500 hws

Դրամահամարտություն

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը 2016 թ. համագործակցել է Լեհաստանի, Լիտվայի և Գերմանիայի դրամահատարանների հետ: Լիտվայի դրամահատարանում են հասկել «Վարդան Մամիկոնյան-1625» ոսկե և «Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ», «Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ/ոռոս», «Արեալ Ֆերվաճյան-150», «Ալեքսանդր Բաժրենուկ-Սելիխյան-125», «Բոստոնի լարիթիմոսը», «Վասարի լարիթիմոսը» արձարե հուշադրամները: Լեհաստանի դրամահատարանում է հասկել «Վարդան Մամիկոնյան» 999,90% հարզի ոսկե հուշադրամը՝ 100 գ քաշով, իսկ Գերմանիայի «Սայեր» դրամահատարանում հասկել են «Խորակերաց Սուրբ Նույն», «Սուրբ Հովհաննես Սկրչի մասունքով խաչ» և «Սուրբ Գևորգի մասունքով խաչ» արձարե հուշադրամները:

Լեհասանի դրամահաստիք



ՀՀ-ում շրջանառության մեջ գտնվող մետաղադրամները՝ բացառությամբ 2004 թվականի նորից 10 դրամ անվանական արժեքով մետաղադրամի, հասվել են Լեհաստանի դրամահատարանում։ Լեհաստանի դրամահատարանում են հասվել բազմաթիվ հուշադրամներ, հուշամերաններ և հավաքածուներ՝ «Կոմիտաս», «Հայոց բանակի կազմավորման 15-ամյակ», «Ծուշի ազատագրման 15-ամյակ», «XX դարի հայոց կարողիկոսներ», «Եվրասիական Տնտեսական միություն», «ՀՀ սահմանադրական դատարանի 20-ամյակ», «Անմոռուկ», «Նահատակած հայ մատուրականներ», «Կորուսի և դայլքարի կորոններ», «Վարդան Մամիկոնյան» և այլն։

Լիսվայի դրամահատարան

Լիսվական Մեծ իշխանությունում դրամներ սկսել են հատվել Վիլյուսում XIV դարում՝ Ազգի-դաս Մեծ իշխանի կառավարման ժամանակներից: XX դարի 20-30-ական քրիստոնեական դրամահատարանում: 1990 թ. դեկտեմբերի 10-ին Վիլյուսում վերաբարձրվելուց հետո Լիսվայի դրամահատարանը սկսել է հատել նաև հուարդամներ: Լիսվայի դրամահատարանը համագործակցում է տարեր երկների կենտրոնական բանկերի հետ, որոնք չունեն իրենց սեփական դրամահատարանը (Հայաստան, Ղրղզստան, Բելառուս, Լատվիա, Էստոնիա և այլն): ՀՀ կենտրոնական բանկի հետ Լիսվայի դրամահատարանը համագործակցում է 2001 թ-ից: Լիսվայի դրամահատարանում են հատվել բազմաթիվ հուարդամներ, այդ թվում՝ 2014-2015 թթ. և 2016-2017 թթ. ՀՀ հուարդամների բողարկման ծրագրերով նախատեսված հուարդամներ՝ «Հազարյան ձեմարանի հիմնադրման 200-ամյակ», «Փանոս Թերեմեզյան-150», «Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարե-լից», «Անդրանիկ Օզանյան-150», «Վարդան Մամիկոնյան-1625», «Ալեքսանդր Բագրենով-Սելիխյան-125» և այլն:



Գերմանիայի «Մայեր» դրամահատարան



Դրամահատարանը միջազգային դրամագիտական ըուլկայում ունի մեծ նվաճումներ, արտադրում է դրամագիտական արժեք ներկայացնող մետաղադրամների լայն տեսականի: Համագործակցում է բազմաթիվ ընկերությունների հետ, որոնց թվում է 1970 թ. հիմնադրված «Coin Invest Trust» ընկերությունը: Գրասենյակը գտնվում է Լիխտենշտեյնում: Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի համագործակցությունը «Մայեր» դրամահատարանի հետ սկիզբ է առել 2010 թ. ու կրում է շարունակական բնույթ: Թողարկել են ավելի քան 20 արծաթե հուարդամներ: 2016 թ. «Էջմիածնի գանձեր» միջազգային ծրագրի շրջանակում բողարկվել են «Խորակերաց Սուրբ Նշան», «Սուրբ Հովհաննես Մկրտչի մասունքով խաչ», «Սուրբ Գևորգի մասունքով խաչ» արծաթե ոսկեզօծ հուարդամները:



Դամնելի համասեղորդուն - 2016
«Տարվա հուշարձան» անվանակարգ

I stηl

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑՈՒՅԹՆԵՐԻՆ

Միջազգային մրցույթ - 2016

«Հայոց ցեղաստանության 100-րդ տարելից» արծաթե հուշադրամը ներկայացվել է 2016 թ. սեպտեմբերի 22-ին ՌԴ Սովորական համաժողովում կայացած «Դրամների համատեղություն-2016» հուշադրամների տասներորդ հորթելանական միջազգային մրցույթին և արժանացել առաջին մրցանակի «Տարվա հուշադրամ» անվանակարգում: Մրցույթին մասնակցել են 44 կազմակերպություն, ներկայացվել ավելի քան 240 հուշադրամ և հուշադրամների 21 հավաքածու:

Հուշադրամի էսիզների հեղինակներն են Սուրեն Սիմոնյանը և Արամ Ուռույշյանը:



Սուրեն Սիմոնյան

Տեխնիկական գիտությունների թեկնածու,
1993-2001 թթ.՝ «Նամականիշ» ՓԲԸ
ներկան, Գեղարվեստական խորհրդի
նախագահ

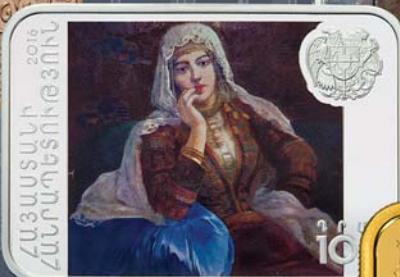
«Եվրամիության 50-ամյակ» փուստային նամականիշի հեղինակ է: 2004 թ-ից գրադեբում է «Հենրիկ Սահակյան» բանկի «Դրամաշրջանառության վաշտության ուժի դաշտում» և ակտիվության մասնակցում «Հայոց ցեղաստանության 100-րդ տարելից» հուշադրամի էսիզների համահեղինակ է:



Արամ Ուռույշյան

Հունարուկուս-տիխոնոց, համակարգչային
գրաֆիկայի մասնագետ

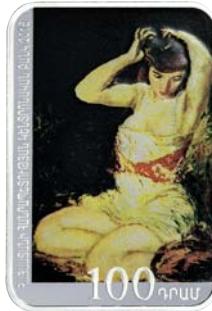
Զևավորել է ավելի քան 100 ամսագրեր, թերթեր և գրքեր, ինչպես նաև՝ «Հայոց ցեղաստանության 100-ամյա տարելիցին նվիրված հուշամեդալների շարքի», «Վարդան Մամիկոնյան» հուշադրամի էսիզների հեղինակ է և «Հայոց ցեղաստանության 100-րդ տարելից» հուշադրամի էսիզների համահեղինակ:



Ներփին մրցույթ - 2016

2016 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկը կազմակերպել է «Տարվա լավագույն ոսկե հուշադրամ» և «Տարվա լավագույն արծարե հուշադրամ» անվանակարգերով ներփին մրցույթ: Մրցույթին ներկայացվել են ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից 2016 թ. բողարկված հուշադրամները: «Տարվա լավագույն ոսկե հուշադրամ» անվանակարգում նախադասվորյունը ուվել է «Վարդան Մամիկոնյան» հուշադրամին, իսկ «Տարվա լավագույն արծարե հուշադրամ» անվանակարգում նախադասվորյունը ուվել է «Ալեքսանդր Բաժրենուկ-Մելիքյան-125» հուշադրամին:

«Վարդան Մամիկոնյան» հուշադրամի էսիֆըների հեղինակն է Արամ Ուռույսյանը, «Ալեքսանդր Բաժրենուկ-Մելիքյան-125» հուշադրամի էսիֆըների հեղինակն է Լուսինե Լալայանը:



Արամ Ուռույսյան

Կոմասրուկsnr-stեխնոլոգ, համակարգչային գրաֆիկային
մասնագետ



Լուսինե Լալայան

Տպագրուհրաւագական ոլորտի մասնագետ

Բազմաթիվ գրեթե, բոլոր էսերի, գովազդային դաստարների գեղարվեստական ձևակորման հեղինակ է: «Փանոս Թերլեմեզյան-150», «Անդրանիկ Օզանյան-150», «Ալեքսանդր Բաժրենուկ-Մելիքյան-125», «Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ» հուշադրամների էսիֆըների հեղինակ է:

Բովանդակություն

Ուղերձ		2
Հուշադրամներ 2016		4
Հայոց ղետականություն	Վարդան Մամիկոնյանի ծննդյան 1625-ամյակ	6
Հայոց ղետականություն	Վարդան Մամիկոնյան	8
Հայոց ղետականություն	Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ (1991-2016 թթ.)	10
Հայոց ղետականություն	Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ/ռուս. (1991-2016 թթ.)	12
Անվանի անհատներ	Արշակ Ֆերվաճյանի ծննդյան 150-ամյակ	14
Անվանի անհատներ	Ալեքսանդր Բաժրեովկ-Մելիքյանի ծննդյան 125-ամյակ	16
Հայաստանի մշակույթ	Խոնակերաց Սուրբ Նշան	18
Հայաստանի մշակույթ	Սուրբ Հովհաննես Մկրտչի մասունքով խաչ	20
Հայաստանի մշակույթ	Սուրբ Գևորգի մասունքով խաչ	22
Հայաստանը և միջազգային հանրությունը	Բուսոնի լաբիրինթոսը	24
Հայաստանը և միջազգային հանրությունը	Վաալսի լաբիրինթոսը	26
Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամները ըստ շարժերի և քողարկման շարեթվերի (1994-2016)		28
2017 թ. Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամների քողարկման ծրագիր		32
Դրամահատարաններ		34
Մասնակցություն մրցույթներին	Միջազգային մրցույթ - 2016	36
	Ներփին մրցույթ - 2016	39

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՏԾՈՒՍԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀՈՒՃԱՐԱՍԵՐ
2016

ՀՀ կենտրոնական բանկի հրատարակություն

Տպագիրակը՝ 400

2017



ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

cba.am